

राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

शिक्षाशास्त्रिप्रवेशपरीक्षा - 2020

प्रश्नपत्रम्

पूर्णाङ्काः - 100

- 1 कुर्वन्नास्ते इत्यत्र कः आगमः?
A नुक् B नुम्
C नाक् D डमुट्
- 2 पतिशब्दस्य चतुर्थ्येकवचने किं रूपम्?
A पतये B पत्ये
C पतिने D पतवे
- 3 विद्लृ लाभे इति धातोः किं रूपम्?
A विन्दति B वेत्ति
C वेद D विवेद
- 4 जनमेजयतीत्यर्थे किं रूपम्?
A जनजयः B जनेजयः
C जनमजयः D जनमेजयः
- 5 श्वशुरस्य अपत्यं पुमान् –
A श्वाशुरः B श्वाशुरिः
C श्वशुर्यः D श्वशुरेयः
- 6 विद्वांसः सन्ति अस्मिन् इत्यर्थे किं रूपम्?

- A विदुष्मान् B विद्वान्
C विद्वांसः D विद्वत्ता
- 7 सुमङ्गली इत्यत्र स्त्रीप्रत्ययः कः?
A डीप् B डीष्
C डीन् D ई
- 8 त्रिमुनि इत्यत्र कः समासः?
A द्विगुः B द्वन्द्वः
C तत्पुरुषः D अव्ययीभावः
- 9 नखभिन्नः इत्यस्य कः विग्रहः?
A नखैः भिन्नः B नखाय भिन्नः
C नखेषु भिन्नः D नखात् भिन्नः
- 10 कृताकृतम् इत्यत्र कः समासः ?
A द्वन्द्वः B अव्ययीभावः
C कर्मधारयः D द्विगुः
- 11 द्विगुसमासस्य लक्षणं किम् ?
A उभयपदार्थप्रधानः B संख्यापूर्वः
C पूर्वपदार्थप्रधानः D नञ्पूर्वकः
- 12 शार्ङ्गं धनुः यस्य सः इति विग्रहे समस्तं रूपं किम् ?
A शार्ङ्गधनुः B शार्ङ्गधन्वा

- C शार्ङ्गीधनुः D शार्ङ्गधन्वी
- 13 क्रीणन्तं प्रेरयति इत्यर्थे णिजन्तं रूपं किम् ?
A क्राययति B क्रीणयति
C क्रापयति D क्रययति
- 14 जेतुम् इच्छति इत्यर्थे सन्नन्तं रूपं किम् ?
A जिगमिषति B जाययति
C जिगीषति D जिजयति
- 15 सः मां पश्यति इत्यस्य कर्मवाच्यं किम् ?
A तेन अहं दृश्ये । B तेन अहं दृश्यते ।
C त्वया अहं पश्ये । D तेन मां दृश्ये ।
- 16 लक्ष्म्या चित्रं लिख्यते इत्यस्य कर्तृवाच्यं किम् ?
A लक्ष्मीः चित्रः लिखति । B लक्ष्मीः चित्रं लिखते ।
C लक्ष्मीः चित्रं लिखति । D लक्ष्म्या चित्रं लिखति ।
- 17 रामः बभूव इत्यस्य भाववाच्यं किम् ?
A रामेण बोभूयते । B रामो बोभूयते ।
C रामेण बभूवे । D रामेण भूयते ।
- 18 निर्धारणसप्तम्याः इदम् उदाहरणम् –
A मोक्षे इच्छा अस्ति । B कटे आस्ते ।
C गृहे शेते । D गच्छत्सु धावन् शीघ्रः ।

19 उत्तमर्णः नाम –

A ऋणदाता

B ऋणग्रहीता

C उत्तमम् ऋणम्

D ऋणे साक्षी

20 साधुवाक्यं चिनुत ।

A गृहस्य परितः वृक्षाः ।

B गृहं परितः वृक्षाः ।

C गृहात् परितः वृक्षाः ।

D गृहे परितः वृक्षाः ।

21 युवजानिः कः ?

A युवस्य जानिः

B युवतिः जाया यस्य सः

C युवकस्य जाया

D युवकस्य जानिः

22 अहश्च रात्रिश्च –

A अहोरात्रः

B अहोरात्रम्

C अहोरात्रिः

D अहोरात्री

23 आख्यातोपयोगे इति सूत्रे आख्याता कः ?

A धातु

B वक्ता

C तिङन्तम्

D कथा

24 एतेषु असाधुरूपं किम् ?

A आदर्शाणाम्

B पुष्पाणाम्

C पत्राणाम्

D गुरूणाम्

25 अत्र साधुवाक्यं किम् ?

- A प्रजानां स्वस्ति B प्रजाभ्यः स्वस्ति
C प्रजासु स्वस्ति D प्रजाः स्वस्ति
- 26 ऋग्वेदस्य सर्वप्रथममन्त्रस्य देवता का ?
A इन्द्रः B वरुणः
C अग्निः D विष्णुः
- 27 सामवेदस्य ऋत्विक् कः ?
A होता B ब्रह्मा
C अध्वर्युः D उद्गाता
- 28 “अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते” इतीदं वाक्यं कस्यामुपनिषदि वर्तते ?
A छान्दोग्योपनिषदि B मुण्डकोपनिषदि
C ईशावास्योपनिषदि D बृहदारण्यकोपनिषदि
- 29 भगवद्गीतायां कर्मयोगाध्यायः कतमः ?
A तृतीयः B चतुर्थः
C पञ्चमः D षष्ठः
- 30 न्यायशास्त्रे षोडशः पदार्थः कः ?
A प्रमाणम् B जातिः
C निग्रहस्थानम् D तर्कः
- 31 माण्डूक्यकारिकायाः कर्ता गौडपादः आसीत् -
A द्वैतवादी B अद्वैतवादी

- C विशिष्टाद्वैतवादी D अचिन्त्यभेदाभेदवादी
- 32 औलूक्यदर्शनं कस्य नामान्तरम् ?
- A न्यायदर्शनस्य B वैशेषिकदर्शनस्य
C पूर्वमीमांसादर्शनस्य D उत्तरमीमांसादर्शनस्य
- 33 द्वादशस्कन्धाः अस्मिन् पुराणे सन्ति -
- A स्कन्दपुराणे B श्रीमद्भागवतपुराणे
C मत्स्यपुराणे D मार्कण्डेयपुराणे
- 34 पुराणस्य पञ्चलक्षणे प्रतिपादितं द्वितीयं लक्षणं किम् ?
- A उपसर्गः B प्रतिसर्गः
C वंशविलयः D वंशानुचरितम्
- 35 चतुर्विंशतिसाहस्रीसंहिता का ?
- A रामायणम् B कूर्मपुराणम्
C महाभारतम् D ब्राह्मीसंहिता
- 36 रामायणे सर्वबृहत्काण्डं वर्तते -
- A युद्धकाण्डम् B अरण्यकाण्डम्
C बालकाण्डम् D उत्तरकाण्डम्
- 37 माघकाव्ये अङ्गीरसः कः ?
- A शृङ्गारः B वीरः
C करुणः D भयानकः

38 सौन्दरानन्दमहाकाव्यस्य कर्ता कः ?

A मातृचेटः

B भट्टभौमिकः

C अश्वघोषः

D आर्यशूरः

39 वेणीसंहारनाटकं केन विरचितम् ?

A भट्टनारायणेन

B कालिदासेन

C भासेन

D विशाखदत्तेन

40 वीरस्य स्थायिभावो विद्यते -

A जुगुप्सा

B रतिः

C उत्साहः

D भयानकः

41 नीलकण्ठविजयचम्पूग्रन्थस्य कर्ता कः ?

A मुरारिमिश्रः

B नीलकण्ठदीक्षितः

C कृष्णानन्दः

D वेदान्तदेशिकः

42 रत्नावली इति रचना वर्तते -

A नाटकम्

B नाटिका

C दृश्यप्रकरणम्

D श्रव्यकाव्यम्

43 चण्डालकन्यावर्णनं कस्मिन् काव्ये वर्तते ?

A कादम्बर्याम्

B रावणार्जुनीये

C जातकमालायाम्

D दशकुमारचरिते

44 भट्टमथुरानाथेन विरचितम् -

- A गोविन्दवैभवम् B अलङ्कारकौतुकम्
C वरुणप्रशस्तिः D नवरत्ननीतिः
- 45 “शिवराजविजयः” इति गद्यकाव्यस्य रचयिता कः ?
A अम्बिकादत्तव्यासः B सम्भाजी
C तानाजी D चारुदेवशास्त्री
- 46 सत्यव्रतशास्त्रिणः कृतिरस्ति -
A रामकीर्तिमहाकाव्यम् B शशीप्रभाखण्डकाव्यम्
C गीतामृतम् D सङ्क्षिप्तरामायणम्
- 47 “बोधिसत्त्वचरितं” केन रचितम् ?
A चारुदेवशास्त्रिणा B सत्यव्रतशास्त्रिणा
C चमूकृष्णशास्त्रिणा D पी.एन्.शास्त्रिणा
- 48 ज्ञानेश्वरचरितं कस्य रचना अस्ति ?
A क्षमारावस्य B विश्वासस्य
C जनार्दनहेगडेवर्यस्य D श्रीधरस्य
- 49 अथर्ववेदीयो ब्राह्मणग्रन्थः वर्तते -
A शतपथब्राह्मणम् B ताण्ड्यब्राह्मणम्
C ऐतरेयब्राह्मणम् D गोपथब्राह्मणम्
- 50 मल्लिनाथकृता रघुवंशस्य टीका -
A सञ्जीवनी B घण्टापथम्

- C सर्वङ्कषा D जीवातुः
- 51 कीदृशः अध्यापकः निन्द्यः भवति ?
- A संस्कारच्युतः B आत्मविश्वासशीलः
- C संस्कृतेः वाहकः D धनहीनः
- 52 शिक्षायाः कः सिद्धान्तः प्रभावपूर्णः भवति ?
- A कृत्वाधिगमसिद्धान्तः B कल्पनायाः सिद्धान्तः
- C अनुकरणसिद्धान्तः D निदानात्मकसिद्धान्तः
- 53 संस्कृतशिक्षकः किमर्थं शिक्षणवृत्तिं सम्पादयेत् ?
- A धनोपार्जनार्थम् B आत्मनः प्रचारार्थम्
- C संस्कृतस्याध्ययनार्थम् D संस्कृतस्य प्रचारार्थम्
- 54 अहं शिक्षणवृत्तिं करोमि, यतः -
- A शिक्षणवृत्तौ मम रुचिरस्ति \
- B अन्यत्र नियुक्तिः नैव लब्धा
- C पर्याप्तं धनं लभ्यते
- D केवलं कक्षाद्वयं स्वीकर्तव्यं भवति
- 55 यदि कश्चित् छात्रः अध्यापकस्य वचनं नानुपालयति तर्हि -
- A तस्य उपेक्षा करणीया B सः एकाकी बोधनीयः
- C पर्याप्तरूपेण दण्डः देयः D कक्षायां सः भर्त्सनीयः
- 56 कक्षावातावरणं समुचितं कर्तुम् अध्यापकः किं कुर्यात् ?

- A उच्चस्वरेण पाठयेत्
सुन्दरं व्याख्यानं कुर्यात्
- B छात्रैः पुस्तकवाचनं कारयेत् C
D मौनवाचनं कारयेत्
- 57 शिक्षणं किमाश्रित्य प्रचलति ?
- A वैदुष्यम्
C शिष्यस्य मानसिकस्थितिम्
- B बोधनपटुताम्
D उपर्युक्तं त्रयमपि
- 58 'शिक्षा एका त्रिमुखीप्रक्रिया' इत्यत्रायं नान्तर्भवति ?
- A छात्रः
C पाठ्यक्रमः
- B शिक्षकः
D क्रीडा
- 59 वैदिकशिक्षानुसारं बालः आध्यात्मिकं जन्म कदा अवाप्नोति ?
- A जननात् परम्
C उपनयनसंस्कारेण
- B उद्योगप्राप्तेः परम्
D समावर्तनात्परमेव
- 60 यवनशिक्षायां 'काबिल' 'आमिल' 'फाजिल' इत्यादयः -
- A उपाधयः
C भयोत्पादकाः
- B विद्यालयाः
D उद्योगाः
- 61 मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयस्य (MHRD) प्राचीनं नाम किम् ?
- A मानवमन्त्रालयः
C मन्त्र-तन्त्रालयः
- B शिक्षा-मन्त्रालयः
D देवालयः
- 62 माध्यमिकशिक्षा-आयोगस्य नामान्तरम् -
- A मुदलियार-आयोगः
B कोठारी-आयोगः

- C राधाकृष्णन्-आयोगः D नीति-आयोगः
- 63 शिक्षायाः राष्ट्रियलक्ष्यचतुष्टयं निर्धारयति अयम् आयोगः -
- A राधाकृष्णन्-आयोगः B मुदलियार-आयोगः
- C कोठारी-आयोगः D मध्यमव्यायोगः
- 64 धैर्यम् एवं तत्परता शिक्षकस्य कीदृशः गुणः ?
- A सामाजिकः B नैतिकः
- C अलौकिकः D भौतिकः
- 65 शिक्षणविधेः आधारभूतं तत्त्वमस्ति -
- A पाठस्य उद्देश्यम् B छात्राणाम् उपस्थितिः
- C शिक्षकस्य वेतनम् D परीक्षापरिणामः
- 66 कक्षायाम् अनुशासनहीनतायाः हेतुः -
- A बोधनशैली B छात्राणाम् आधिक्यम्
- C उभयमपि D किमपि
- 67 पुराकाले शिक्षायाः चतुर्थं लक्ष्यं किम् आसीत् ?
- A अध्ययनम् B अध्यापनम्
- C प्रचारणम् D आचरणम्
- 68 आधुनिकशिक्षायाः प्रमुखं लक्ष्यं किम् ?
- A उद्योगप्राप्तिः B सुखप्राप्तिः
- C ज्ञानप्राप्तिः D सर्वाङ्गीणविकासः

69 छात्रकेन्द्रितशिक्षायाः प्राधान्यं कैः दीयते ?

A आदर्शवादिभिः B प्रकृतिवादिभिः

C प्रयोजनवादिभिः D यथार्थवादिभिः

70 गुरुकुलशिक्षायां कीदृशम् अनुशासनम् आसीत् इत्युच्यते ?

A दमनात्मकम् B मुक्त्यात्मकम्

C आत्मानुशासनम् D न किमपि

71 शिक्षणवृत्तिः सर्वश्रेष्ठा इति किमर्थं वदन्ति ?

A शिक्षणेन मानवतायाः निर्माणं भवति

B शिक्षणेन अल्पश्रमेण अधिकं धनं प्राप्यते

C शिक्षणवृत्तौ विरामः अधिकः भवति

D शिक्षणकार्यं सरलं भवति

72 कक्ष्यायां छात्रः प्रश्नस्य उत्तरं न ददाति चेत् -

A स मूर्ख इति मन्तव्यम् B मूक इति मन्तव्यम्

C हितोपदेशः करणीयः D कारणं विज्ञाय उचितं कर्तव्यम्

73 शिक्षकस्य इयं भूमिका महत्वपूर्णा -

A आदर्शव्यवहारवान् B उत्तमम् अध्यापनम्

C उत्तमः विद्वान् D छात्रसेव्यः

74 भारतस्य प्रथमः विश्वविद्यालयः कः ?

A तक्षशिला B नालन्दा

C विक्रमशिला D वलभी

75 Operation Black Board किं निमित्तीकृत्य आरब्धम् ?

A श्यामफलकं निमित्तीकृत्य

B प्राथमिकशिक्षायाः न्यूनतमसमस्यानाम् अपनोदनाय

C प्रौढशिक्षायाः सौविध्यवर्धनाय

D साक्षरतायै

76 यक्षगानं कस्य राज्यस्य जानपदकला वर्तते ?

A केरलस्य

B आन्ध्रप्रदेशस्य

C कर्णाटकस्य

D महाराष्ट्रस्य

77 राष्ट्रिय-एकतादिवसः कदा पाल्यते?

A 31 अक्तूबर

B 5 जुन

C 13 फरवरी

D 26 नवंबर

78 अन्ताराष्ट्रियन्यायालयः कुत्र विद्यते?

A जेनेवा

B पेरिस

C न्यूयर्क

D नीदरलैंड

79 सिकताचित्रकलायां प्रसिद्धः पद्मश्रीपुरस्कृतः भारतीयः कः?

A नितीशभारती

B सुदर्शनपट्टनायकः

C गीतापटेल्

D मानसकुमारः

80 प्रतिमानाटकस्य मूलमस्ति?

- A महाभारतम् B रामायणम्
C बुद्धचरितम् D शिशुपालवधम्

81 मिसन-इन्द्रधनुष-अभियान' केन संबन्धितः?

- A बालानां पोषणेन B बालानां टीकाकरणेन
C बालानां शिक्षया D बालानां क्रीडनेन

82 कस्मिन्चित् कोडिंगविधौ QUESTION इत्यस्य DOMESTIC इति भवति। तस्मिन् विधौ RESPONSE इत्यस्य अधोलिखितेषु किं भविष्यति ?

- A OMESUCEM B OMESICSM
C OMESICEM D OMESISCM

83 3, 7, 13, 27, 53 अग्रीमसंख्या का ?

- A 107 B 109
C 111 D 105

84 अधोलिखितेषु किं भिन्नम् ?

- A amazon.com B snapdeal.com
C Flipcart.com D linkdin.com

85 भारतसर्वकारेण अर्जुनप्रशस्तिः किमर्थं प्रदीयते ?

- A क्रीडार्थम् B साहित्यक्षेत्रार्थम्
C विज्ञानक्षेत्रार्थम् D कलाक्षेत्रार्थम्

86 कस्मिन् वर्षे अन्ताराष्ट्रिययोगदिवसः प्रथमतया समाचरितः ?

- A 2014 B 2016
C 2011 D 2012
- 87 रिक्तस्थानं पूर्यत – वृष्टिः – मेघः
A दिवसः B ऊष्णता
C सूर्यः D अग्निः
- 88 जम्मु-काश्मीरे धारा 370 कदा स्थापिता आसीत् ?
A 15 अगष्ट 1947 B 26 जनवरी 1950
C 26 जनवरी 1957 D 14 अगष्ट 1947
- 89 NRC इत्यस्य पूर्णरूपं किम् ?
A National register of citizens B New registration council
C Nations registered citizen D National restriction of
citizenship
- 90 कः वेदः सङ्गीतस्योत्पत्तौ सम्बन्धितः ?
A अथर्ववेदः B ऋग्वेदः
C सामवेदः D यजुर्वेदः
- 91 उपमा = अलङ्कारश्चेत् उत्साहः = किम्?
A गुणः B रसः
C अलङ्कारः D स्थायिभावः
- 92 मम जन्मदिवसः मम भ्रातुः जन्मदिवसात् 64 दिवसेभ्यः परमायाति । यदि मम भ्रातुः
जन्मदिवसः सोमवासरः तर्हि मम जन्मवासरः कः भविष्यति ?

- A मङ्गलवासरः B रविवासरः
C शनिवासरः D बुधवासरः

93 यदि DELHI = 25, MUMBAI = 36, KOLKATA = 49, CHENNAIE
इत्यस्य मानं किम्?

- A 64 B 49
C 81 D 16

94 एकस्मिन् छात्रावासे 100 छात्राः निवसन्ति । प्रत्येकमपि छात्रः हाँकी उत क्रिकेट उत
उभयं वा क्रीडति । यदि 75 प्रतिशतं छात्राः हाँकी एवं 45 प्रतिशतं छात्राः क्रिकेटक्रीडां
क्रीडन्ति तर्हि उभय क्रीडां कियत् प्रतिशतं छात्राः क्रीडन्ति?

- A 30% B 20%
C 25% D 55%

95 केन्द्रीयगृहमन्त्रालयद्वारा प्रारब्धं 'पेंसिल पोर्टल' अधोलिखितेषु केन सम्बद्धं वर्तते ?

- A बालश्रमनिरोधः
B छात्राणां निबधप्रतियोगिता
C विद्यार्थ्यभिभावकेभ्यः महत्वपूर्णसूचना प्रदानम्
D पारदर्शिविद्यालयीयशिक्षाप्रणाली

96 केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयविधेयकः लोकसभायां कदा अनुमोदितः ?

- A 15 अगष्ट 2019 B 12 दिसंबर 2019
C 5 फरवरी 2020 D 21 फरवरी 2020

97 2011 वर्षस्य जनगणनानुसारं न्यूनतमजनसंख्याघनत्वयुक्तप्रदेशः कः ?

- A बिहार B लक्षद्वीप
C सिक्किम D अरुणाचलप्रदेश

98 एकं चित्रं दृष्ट्वा आनन्देन उक्तं मम पितुः श्वश्रुः ज्येष्ठपुत्रस्य भगिन्याः कनिष्ठः पुत्रः।
तर्हि चित्रस्थव्यक्तिना सह आनन्दस्य मातुः कः सम्बन्धः ?

- A भ्राता B देवरः
C पुत्रः D पौत्रः

99 संप्रति भारते कति केन्द्रशासितप्रदेशाः सन्ति ?

- A 7 B 5
C 9 D 8

100 भारतीयं राष्ट्रियकलाकेन्द्रं कुत्र अवस्थापितम्?

- A कोलकत्ता B नईदिल्ली
C मुम्बई D मद्रास

B.Ed – KEY (Shiksha Shastri – 2020)

<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY
1	D	26	C	51	A	76	C
2	B	27	D	52	A	77	A
3	A	28	C	53	D	78	D
4	D	29	A	54	A	79	B
5	C	30	C	55	B	80	B
6	A	31	B	56	C	81	B
7	A	32	B	57	D	82	C
8	D	33	B	58	D	83	A
9	A	34	B	59	C	84	D
10	C	35	A	60	A	85	A
11	B	36	A	61	B	86	A
12	B	37	B	62	A	87	C
13	C	38	C	63	C	88	C
14	C	39	A	64	B	89	A
15	A	40	C	65	A	90	C
16	C	41	B	66	C	91	D
17	C	42	B	67	C	92	A
18	D	43	A	68	D	93	B
19	A	44	A	69	B	94	B
20	B	45	A	70	A	95	A
21	B	46	A	71	A	96	B
22	A	47	B	72	D	97	D
23	B	48	C	73	A	98	C
24	A	49	D	74	A	99	D
25	B	50	A	75	B	100	B